

Sociologija politike

Izvorni znanstveni rad

UDK 323(662)+316.624+316.7+316.75

Uzroci političke korupcije: Nigerija 1960—1966.

Henry A. Ekiyor

Državno sveučilište Lagos, Nigerija

Sažetak

U prvim godinama političke nezavisnosti Nigerije politička korupcija proširila se u čitavom društvu. Uzroci korupcije nalaze se u: prevelikim diskrecijskim pravima državnih službenika, državnom uplitanju u ekonomski i socijalni život zemlje, administrativnoj neefikasnosti i odgodi, tradiciji izdržavanja proširene porodice i zaostacima kolonijalnog mentaliteta i tradicija. Autor smatra da bi se obrazovanjem i socijalizacijom stanovništva, uvođenjem novih simbola uspjeha u društvu, stvaranjem jedinstvenih moralnih vrijednosti u državnoj upravi mogle smanjiti negativne posljedice političke korupcije.

Prva civilna vlada u Nigeriji trajala je od 1. listopada 1960. do 15. siječnja 1966. godine. To je bilo razdoblje prvih pet godina nigerijske nezavisnosti. Vlast i sudbina naroda bili su u rukama političara. Nigerijci su zauzimali najveći broj položaja u javnim djelatnostima zemlje.

Važno je upozoriti da je politička korupcija bila raširena upravo u tom razvojnom razdoblju. Manifestirala se u različitim oblicima i bila je prisutna u svim područjima vlasti. Taj društveni problem bio je snažno izražen pa je tadašnji stalni sekretar u Federalnom ministarstvu za poredak smatrao:

»Ne pretjerujem ako kažem da su svi naponi, od početka nezavisnosti, za uspostavu efikasne vlade u zemlji bili onemogućeni korupcijom. To zlo postoji u svakoj pori našega društva. Podmićuješ da bi upisao dijete u školu, plaćaš da bi osigurao posao, o ponekad nastavljaš plaćati da bi ga sačuvalao, daješ poreznom službeniku kako bi izbjegao porez; potplaćuješ liječnika i bolničare da ti pruže potrebnu njegu i policajca da te ne uhapsi. Taj popis sramote može se nastaviti bez prestanka.«¹

¹ M.A. Tokunboh, »The Challenge of Public Service«, *Quarterly Journal of Administration*, Vol. No.2. 1972. str. 76.

Politička korupcija koja je postojala u Nigeriji za vrijeme kolonijalnog doba bila je beznačajna u usporedbi s onom u vrijeme prve civilne vlasti. Jedan protjerani liječnik, koji je u vrijeme prvih godina nezavisnosti bio u zemlji, opisao je taj društveni problem nepodnošljivim²:

»... trikovi, mito i korupcija (među vladinim službenicima i političarima) bili su normalna stvar... Isto je bilo u svim područjima zemlje kao i u federalnoj vladi u Lagosu.«³

Nigerijska nezavisnost trajala je samo godinu dana kada je vođa opozicije (pokojni Obafemi Awolowo) u federalnom parlamentu upozorio vladu na opadajuće moralne standarde u zemlji⁴. Glavnim obilježjem Nigerije smatrao je opasan pad moralnih vrijednosti: poštenje je gubilo vrijednost, a nagrađivala se potkupljivost i prosječnost⁵. Kako su godine prolazile, korupcija se sve više širila, »posjetilac bi je primijetio već u trenutku dolaska kada bi službenici na carini primili ili čak tražili mito«⁶. U to vrijeme civilne uprave politička korupcija postajala je nacionalnim problemom. On je još uvijek raširen u zemlji i stvorio je velike teškoće.

U tom svjetlu namjeravamo definirati političku korupciju, ispitati neke od uzroka tog društvenog problema u prvoj civilnoj vlasti u Nigeriji i dati neke prijedloge za ublažavanje tog problema.

Definicija

Za potrebe ovoga rada, političku korupciju smo definirali kao nezakonitu upotrebu formalnih ovlasti i utjecaja vladinog službenika (uključujući ministre, zakonodavce, upravne službenike zaposlene u lokalnoj upravi) da bi se obogatio, unaprijedio svoj interes ili interes druge osobe, oštećujući društvo, gazeći svoju zakletvu, nasuprot običajima ili postojećim zakonima.

Uzroci političke korupcije u Nigeriji

Nije uobičajeno da liječnik propisuje terapiju bez znanja o uzrocima bolesti. On utvrđuje bol, otkriva uzrok i daje lijek. Potraga za uzrocima političke korupcije u Nigeriji treba pomoći u razumijevanju njezine prirode i opsega, kao i u izradi prijedloga za njezino uklanjanje.

² Robert Collins, *Nigeria in Conflict*, London, Martin Secker and Warburg Limited, 1958. str. 187.

³ *Ibid.*, p. 187.

⁴ Frederick, A.O. Schwarz Jr., *Nigeria, The Tribe, the Nation or the Race — The Politics of Independence*, Cambridge, M. I. T. Press, 1955. str. 121.

⁵ *Ibid.* str. 187.

⁶ Walter Schwarz, *Nigeria*, London, Pall Press Limited, 1958, str. 9.

⁷ Victor Y. Le Vine, *Political Corruption, The Ghana Case*, Stanford, Hoover Institute Press, 1975. str. 79.

Victor Le Vine također smatra da »potraga za uzrocima političke korupcije nije neplodna akademska aktivnost«.7. On drži da:

»Najveći broj analiza pretpostavlja da razumijevanje uzroka korupcije može voditi do njezina prevladavanja, ili, barem, ograničavanja njezina prakticiranja i smanjenja posljedica na razinu na kojoj više ne predstavlja prijetnju normalnom javnom životu. Logika te pretpostavke je jednostavna: ako je korupcija bolest u tijelu politike, točna dijagnoza, što znači otkrivanje uzroka, može voditi izliječenju.«8

Nekoliko je činilaca odgovorno za prevlast političke korupcije u Nigeriji. Namjeravamo se baviti samo najvažnijim uzrocima tog društvenog problema. Oni su sljedeći:

1. Visok stupanj ovlaštenja koja su na raspolaganju upravnim službenicima. W. J. Chambliss smatra da je »određeni stupanj političke korupcije ugrađen u strukturu birokratskih organizacija«9 i da je »priroda birokracije vjerojatno glavni činilac koji doprinosi obnavljanju korupcije u društvu«.10 On drži da je polazna točka za analizu strukturalnih pretpostavki korupcije u birokraciji »uvid u neizbježno velik broj mogućih smjerova primjene pravila i procedura«.11 Posebno je važno upozoriti:

»Diskrecijske 'rupe u zakonu' u velikoj mjeri doprinose korupciji u Nigeriji. Javni službenik ima ovlaštenje da prihvati najvišu ili najnižu ponudu za ugovor. On je podvrgnut pritisku pripadnika svoje etničke grupe, starog studentskog udruženja, tajnih društava i drugih grupa za pritisak, jer raspolaže ovlaštenjima.«12

W. J. Chambliss objašnjava zašto široka diskrecijska prava kojima raspolažu službenici i priroda birokracije rezultiraju korupcijom.

»Pravila mogu propisati što se mora uraditi samo ako te aktivnosti pripadaju jednoznačnim kategorijama. Ali jednoznačne kategorije o kojima ne bi bilo nesuglasja ili konfliktnih interpretacija gotovo da i nisu moguće s obzirom na dvosmislenu prirodu govora. Nadalje, budući da diskrecija mora biti primijenjena za gotovo sve odluke, to znači da je nosilac položaja može primijeniti kada to zaželi... Birokracija ima brojne 'presedane' koje može iskoristiti kada pravila nisu najbolje usklađena s odlukama koje želi nosilac položaja.«13

Takva situacija omogućuje službeniku da »primijeni pravila birajući iz neograničenog broja mogućnosti, prisiljavajući tako stranke na svim razina-

⁷ *Ibid.* str. 79.

⁸ W. J. Chambliss, »Vice, Corruption, Bureaucracy and Power«, u: W. J. Chambliss, ed., *Sociological Readings in the Conflict Perspective*, London, Addison — Wesley Publishing Company, 1973, str. 359 — 360.

⁹ *Ibid.* str. 360.

¹⁰ *Ibid.* str. 360.

¹¹ Olu Akinloye, *Pathways to Corruption*, rad pripremljen za godišnju konferenciju NASA, održanoj u ABU, Zaria, 1982, str. 3 — 4.

¹² W. J. Chambliss, *op. cit.* str. 360.

ma da se prilagode službeniku kako bi bila primijenjena ona pravila koja im najviše odgovaraju.¹⁴

2. Širenje funkcija vlade u ekonomskim, društvenim i političkim poslovima u velikoj je mjeri pridonijelo političkoj korupciji u Nigeriji. Država ima odlučujući utjecaj na privredu. Ona je, kao i u najvećem broju zemalja Trećeg svijeta, »ne samo glavni poslodavac i usmjerivač privrede nego i . . . ubire prihode i pruža različite usluge i privilegije, od zdravstvene zaštite do davanja uvoznih dozvola.«¹⁵ Povećana aktivnost vlade rezultirala je multiplikacijom zakona, a to je povećalo mogućnosti korupcije.¹⁶ Osobne stvari koje su ranije bile privatne, sada su postale javne. Državu je sada zanimalo ne samo kako seljak prodaje svoje proizvode nego kako i gdje se u gradskim područjima grade kuće. Nacrti zgrada morali su biti odobreni od nadležnih gradskih urbanista. Takva je situacija pridonijela jačanju korupcije jer je povećala moć državnih službenika i stvorila više mogućnosti da korumpirani službenici traže novac.

Iz historijskog pregleda političke korupcije među Hausama, M. G. Smith je zaključio:

»Opresija i korupcija povećavale su se među Hausama s rastom političke centralizacije i državnih funkcija.«¹⁷

Kao posljedica rasta državnih aktivnosti određene grupe ljudi došle su u podređeni položaj i oni su postali potencijalni izvor korupcije.¹⁸ Oni su nastojali izbjeći nove propise nudeći mito javnim službenicima.

James C. Scott također smatra da je povećana uloga države »kao proizvođača i potrošača, kao i poreznika i kupaca«¹⁹ doprinijela političkoj korupciji u zemljama Trećeg svijeta. Dalje, on kaže:

»Procvat korupcije u takvoj situaciji posljedica je povećanih mogućnosti za korupciju u modernoj državi, u kojoj aktivnosti vlade više zadiru u život građana nego u tradicionalnim porecima, gdje su državne aktivnosti bile ograničene na funkcije reda i mira, obrane, religijskih ili ceremonijalnih aktivnosti.«²⁰

¹⁴ *Ibid.* str. 360.

¹⁵ Stephen Adamu Nkom, »Ethical Revolution as an antidote for corruption in Nigeria. The futility of Bourgeois Idealism.« rad pripremljen za godišnju konferenciju NASA, održanu u ABU, Zaira, 1982, str. 14—15.

¹⁶ Samuel P. Huntington, »Modernization and Corruption«, u: Arnold J. Heldenheimer, ed. *Political Corruption*, Readings in Comparative Political Analysis, New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc, 1970, str. 494.

¹⁷ M.G. Smith, »Historical and Cultural Conditions of Political Corruption Among the Hausa«, *Comparative Studies in Society and History*, 6. januar 1964, str. 194.

¹⁸ M. McMullan, »A Theory of Corruption«, *The Sociological Review*, Vol. 9, No. 2, 1961, str. 181—201.

¹⁹ James C. Scott, *Comparative Political Corruption*, New Jersey, Prentice Hall Inc, 1972, str. 14.

²⁰ *Ibid.* str. 14.

J. S. Furnival suglašava se s tim mišljenjem tvrdeći da »korupcija raste zajedno s razradom zapadnjačke administrativne mašinerije i ona je barem dodatni ako ne i glavni proizvod efikasnosti«.²¹

3. Jedan od glavnih uzroka političke korupcije u zemljama u razvoju je administrativno odgađanje. Birokratsko uređenje u tim zemljama je takvo da »uska grla i odgode neizbježno omogućuju korupciju«.²² Ponekad se odgađa namjerno »kako bi se ostvarila neka vrsta zahvalnosti«.²³ Takvom se taktikom eksploatira javnost. U Indiji je Sathanama komisija otkrila da »nastojanje da se izbjegnu odgode poticalo je rast nečasnih radnji kao što je sistem 'brzog' novca«.²⁴

Odugovlačenje postupka i »uska grla« u birokraciji uvelike su pridonijeli korupciji u Nigeriji. Službenici koriste administrativne odgode kako bi iznuđivali korist od javnosti²⁵:

»Građanin koji želi ostvariti neku uslugu od državnog službenika obično je u žurbi, a administracija je spora. Tako građanin podmićujući nastoji ubrzati njegov rad.«²⁶

Takav tip korupcije je najrašireniji u vladinim ministarstvima ili odjelima koji rade neposredno s građanima. To uključuje odjel za pasoše ministarstva unutrašnjih poslova, odjel proizvodnje u ministarstvu za poljoprivredu, odjel za poreze i dozvole, carinu, ministarstvo za šume i pravosuđe (posebno sudove običajnog prava).

Odgode se koriste za iznuđivanje mita zato jer je potražnja za uslugama koje pruža država obično veća od ponude. Postoji stalna nestašica najvažnijih državnih usluga u Nigeriji. U takvoj situaciji državni službenici eksploatiraju javnost kako bi se obogatili. Na primjer, »električna brojila uvijek nedostaju. Nešto 'kola' za službenika osigurat će ponudu. Ako vlada dijeli gradilišne parcele, uvijek postoji više zainteresiranih od broja gradilišta«.²⁷

4. Teškoće u prehranjivanju proširenih porodica jedan su od tradicionalnih poticaja političkoj korupciji u Nigeriji. Tradicija zahtijeva od zaposlenog Nigerijca da dijeli svoj novac, hranu i kuću sa širokim krugom svojih rođaka.

Ponekad ni mladi maturanti srednje škole nisu pošteđeni obveza koje donosi takva proširena porodica. Tek što je dobio svoj prvi posao u državnoj upravi, od njega se očekuje da plaća školovanje svoje mlađe braće. Njegovе će se obaveze prema porodici povećavati ako napreduje u poslu.

²¹ J. S. Furnival, *Colonial Policy and Practice. A Comparative Study of Burma and Netherlands India*, Cambridge, The University Press, 1957, str. 176.

²² Olu Akinkoye, *op. cit.* str. 4.

²³ Gunnar Myrdal, »Corruption, its causes and effects«, u: Arnold Heldenheimer, ed. *op. cit.* str. 54.

²⁴ Izvještaj Komiteta za suzbijanje korupcije (»Santhanam izvještaj«) New Delhi, Ministry of Home Affairs, 1964.

²⁵ Olu Kinkoye, *op. cit.* str. 4.

²⁶ *Ibid.* str. 4.

²⁷ *Ibid.* str. 4.

Jedna je od posljedica tog običaja da službenici ne žele više zaraditi jer to ionako moraju podijeliti. U takvoj situaciji oni se moraju zaduživati, a »korupcija raste na tim dugovima«²⁸. Budući »da ne mogu podmiriti takve velike zahtjeve iz svoje plaće, oni su prisiljeni na traženje mita, pronevjeru javnih fondova i uzimanje provizija«²⁹.

5. Još jedan važan činilac koji doprinosi korupciji u Nigeriji jesu »ostaci kolonijalnog mentaliteta koji poistovjećuje državni novac s novcem bijelaca«³⁰ pa ga stoga drži podobnim za pronevjeru. Nigerija je bila britanska kolonija 60 godina, od 1900. do 1960. Tada je među Nigerijcima bilo uvriježeno mišljenje da kršenje zakona znači suprotstavljanje kolonijalnoj vlasti koja je taj zakon donijela, pa tako politički prekršaj. Tako su često mnogi prekršioци zakona imali opravdanje. Na žalost treba primijetiti »da takvo mišljenje nije nestalo niti nakon dobivanja samouprave.«³¹

Niz godina u Nigeriji se smatralo da je patriotski biti protiv vlasti i varati je.³² Slučaj jednog uglednog nigerijskog političara koji je bio šef vlade jedne provincije, to najbolje pokazuje. On je bio proglašen krivim za zloupotrebu službenog položaja od strane suda Foster-Sutton 1956. godine³³. Taj je sud ponašanje tog političara u poslovima s državnom »African Continental Bank« opisao kao »neispunjavanje očekivanja poštenog i razumnog čovjeka«³⁴. Bivši je premijer nakon odluke suda dao ostavku i odmah raspisao nove izbore. On »je vraćen na vlast s novom većinom. U tom slučaju samo je povećao svoj ugled.«³⁵

Nakon što je zemlja dobila nezavisnost, mišljenje da ono što posjeduje država pripada »njima«, a ne »nama«, zadržalo se u velikom dijelu stanovništva. Čini se da je to prirodan stav u zemljama koje su ranije bile kolonije, i trebat će dosta vremena da se takva pogrešna uvjerenja isprave. Na primjer, »Irska je imala dugo razdoblje u kojem je bilo patriotski biti protiv vlade«³⁶. Prema Robertu Collinsu »u Irskoj je ljudima trebalo mnogo godina nakon nezavisnosti da bi shvatili da imaju svoju vladu i da su sada protiv samih sebe.«³⁷

Slična je situacija bila i u Nigeriji. Mnogi službenici u Nigeriji nisu shvatili ili im je svejedno da »varanje vlasti jednostavno znači usporavanje raz-

²⁸ Ronald Wraith, Edgar Simpkins, *Corruption in developing countries*, London, George Allen and Unwin Limited, 1964, str. 42.

²⁹ Stanislav Andreski, *The African Predicament. A Study in the Pathology of Modernization*, London, Michael Josephy Limited, 1968, str. 102.

³⁰ Walter Schwarz, *Nigeria*, London, Pall Press Limited, 1968, str. 41.

³¹ *Ibid.* str. 183.

³² *Ibid.* str. 183.

³³ Foster—Suttonov sud osnovala je kolonijalna vlast da bi ispitao aktivnosti bivšeg premijera u vezi s »African Continental Bank«.

³⁴ Walter Schwartz, *op. cit.* str. 40.

³⁵ *Ibid.* str. 41.

³⁶ Robert Collins, *Nigeria in Conflict*, London, Martin Secker and Warburg Limited, 1968, str. 183.

³⁷ *Ibid.* str. 183.

voja vlastitog društva i da zbog toga trpe oni sami i nitko drugi.«³⁸ Posljedice takvih pogrešnih stavova su pronevjere i krađe državnog novca od mnogih javnih službenika Prve republike bez imalo grižnje savjesti.

Mjere za smanjenje političke korupcije u Nigeriji

Imajući na umu raširenost političke korupcije u Nigeriji i štetne posljedice za politički i ekonomski razvoj zemlje, predložili bismo nekoliko mjera za njezino smanjenje, premda je to u cijelosti nemoguće učiniti. U svakoj državi postoji neki oblik korupcije, premda su neke korumpiranije od drugih. Prijedlozi za smanjenje političke korupcije u Nigeriji:

1. **Obrazovanje javnosti.** Mnogi ljudi u zemljama u razvoju »ne razumiju koliko korupcija šteti moralnom i društveno—ekonomskom tkivu društva u razvoju.«³⁹ Nedostatak znanja o tom društvenom problemu ima za posljedicu njegovo nedosljedno rješavanje i ignoriranje. Zbog toga javnost mora biti upoznata sa štetom koju politička korupcija nanosi zemlji.

Odgovarajući stupanj javne svijesti o tom problemu može se postići »intenzivnom kampanjom obrazovanja u crkvama, džamijama, školama, na radnim mjestima, trgovima, putem radija, televizije, javnih predavanja, seminara plakata itd.«⁴⁰ Kako bi se osigurali rezultati takve kampanje, ona se mora provoditi duže vrijeme.

Svijest o zlu koje donosi korupcija potaknut će mnoge Nigerijce na traženje hitnih rješenja tog problema. Bon Nwakama smatra da je »u prošlosti odsustvo informiranja javnosti činilo borbu protiv korupcije neefikasnom.«⁴¹

Moralne vrijednosti morale bi se podučavati u svim institucijama obrazovanja. One trebaju sadržavati poštenje, integritet, efikasnost i patriotizam. Atta Kwamina također naglašava upotrebu obrazovanja u borbi protiv korupcije⁴², »poštenje je u stvari uvjerenje i način života, ljude se može podučiti da budu poštene kao što ih se može naučiti nepoštenju.«⁴³

2. **Zamjena novca i bogatstva kao simbola uspješnosti.** U nigerijskom društvu prevelik je naglasak na novcu i bogatstvu kao sredstvima ugleda.⁴⁴ Svatko tko se čini bogat cijenjen je u društvu. Nitko ne pita za način kako je to bogatstvo stečeno.

Bogataše najčešće imenuju predsjednicima velikih kompanija ili sudjeluju u drugim važnim društvenim događajima. Časnim i obrazovanim ljudima koji nisu bogati rugaju se i ignoriraju ih. Često ih se opisuje kao neuspješne.

³⁸ *Ibid.* str. 183.

³⁹ Bon Nwakama, »Assessment of Existing Mechanisms for Controlling Corruption«, rad pripremljen za NASA konferenciju 1982. Zaria, str. 14.

⁴⁰ *Ibid.* str. 4.

⁴¹ *Ibid.* str. 4.

⁴² Atta Kwamina, »The Cure for Corruption in Ghana«, *Echo*, Accra, April, 1970, str.7.

⁴³ *Ibid.* str. 7.

⁴⁴ Joseph G. Ottong, »Towards Effective Control of Official Corruption in Nigeria«, rad pripremljen za NASA konferenciju, 1982, Zaria, str. 6.

Takav naglasak na bogatstvo vodi ka korupciji. Mnogi javni službenici svim silama se bore da dođu do bogatstva jer je to najvredniji simbol uspjeha u društvu. Mnogi su svoje službene funkcije povezali s privatnim poslovima nabavke građevinskog materijala i sl.

Jedan od mogućih putova uklanjanja korupcije bilo bi i smanjenje naglasaka s novca i materijalnih dobara kao simbola uspjeha i zamjena s »vrlinama integriteta, požrtvovanja, patriotizma«. ⁴⁵ Dalje, znanstvene i tehnološke uspjehe, poštenje i efikasnost, trebala bi država visoko nagrađivati. To bi služilo kao poticaj drugim građanima. ⁴⁶

Vladini masovni mediji mogli bi se iskoristiti za takvu promjenu vrijednosti. Društvo treba upoznati i s drugim vrijednostima osim novca i bogatstva.

3. Jedinstveni moralni standard. Postoje dva društva u Nigeriji. To su tradicionalno i moderno društvo. ⁴⁷ Posljednje je upravljano pravilima i običajima koje su Nigerijci naslijedili od svojih kolonijalnih gospodara. Odluke se u društvu donose s posebnim naglaskom na pravednost i nacionalnost, a »bez obzira na osobni interes ili grupni pritisak«. ⁴⁸

Tradicionalno društvo ima također svoja pravila ponašanja. Vrijednosti toga društva »stavljaju veći naglasak na lojalnost porodici, teritorijalnoj grupi ili posebnoj klici«. ⁴⁹ Čini se da većina ljudi više poštuje vrijednosti tradicionalnog nego modernog društva. To se može ilustrirati činjenicom da je lojalnost prema državi minimalna.

Ne samo da u Nigeriji postoje dva tipa društva već su ona upravljana različitim pravilima. Između njih postoje razlike i vrijednosni konflikt. »(Politička) korupcija raste u takvom konfliktu vrijednosti budući da ne postoji dogovor o tome što korupcija uopće jest. ⁵⁰

Kako bi se eliminirala korupcija koja nastaje iz takvog konflikta, federalna vlada treba osigurati da ta dva različita društva budu upravljana istim pravilima i običajima. Standard upravljačkog morala trebalo bi prihvatiti čitavo društvo. ⁵¹ To se može postići procesima obrazovanja i socijalizacije. Braibanti tvrdi:

»Prije nego što društvo može prosuditi ponašanja tvrdnjom 'to nije kriket', svatko mora znati pravila kriketa, mora u njih vjerovati i prihvatiti ih kao neminovna. Ali, slikovito rečeno, ako se igra koristeći se pravilima kriketa, košarke, nogometa i gladijatorskih borbi, kaotične posljedice stvaraju korupciju neminovnom . . . ⁵²

⁴⁵ *Ibid.* str. 10.

⁴⁶ *Ibid.* str. 10.

⁴⁷ Peter P. Ekeh, »Colonialism and two Public in Africa«. A Theoretical Statement«, *Comparative Studies in Society and History. An International Quarterly*, vol. 17, no. 1, 1975, str. 91—112.

⁴⁸ Ralph Braibanti, »Reflections and bureaucratic Corruption«, *Public Administration*, Winter, 1962, str. 365.

⁴⁹ *Ibid.* str. 365.

⁵⁰ *Ibid.* str. 366.

⁵¹ *Ibid.* str. 365.

⁵² *Ibid.* str. 366.

Na ovom mjestu treba reći da sredstva za smanjenje političke korupcije moraju djelovati zajednički. Samo jednim elementom ne može se otkloniti korupcija, ali njihovom kombinacijom ona se može postupno smanjiti.

Imajući na umu proširenost i intenzitet političke korupcije i štete koje je ona nanijela ugledu Nigerije, neophodno je da federalna vlada kritički ispita i primijeniti sredstva za ublažavanje tog društvenog problema.

S engleskog preveo:
Ivan Grdešić

Henry A. Ekiyor

THE CAUSES OF POLITICAL CORRUPTION: NIGERIA 1960 — 1966

Summary

In the early years of Nigeria's political independence political corruption was spread over the whole society. The causes of corruption can be found in the fact that state officials enjoy too many discretionary rights, that the state interferes with the country's social and economic life, that the administration is inefficient and slow; to this the tradition of maintaining a family that includes collateral branches has to be added, as well as remains of colonial mentality and traditions. The author considers that through education and the socialization of the population, as well as by introducing new symbols of social success and the creation of unique moral values in the state administration, the negative consequences of political corruption might be reduced.